

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefont 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTALAJOSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A két javíthatatlan gonosz.

Tisza és Lukács a magyar nemzet ítélőszéke előtt

A „Székely-Udvarhely“ jogosított közlése.

Dr Király Péter publicista írónk, sajtóperrel és hivatalos üldözésekkel megtisztelt „Vészkiáltások“ című könyvének 168—171. lapjain megkapó közvetlenséggel írja le, hogy mi módon kell megtorolni a legmocskosabb bűnt — a hazaárulást és megbüntetni a legjellemtelenebb gonosztevéket: a hazaárulót.

Nyolc évvel ezelőtt, 1904-ben jelent meg Dr Király Péternek ez a könyve és azóta mindezideig nem volt kézenfekvőbb alkalom arra, hogy amit az író gyakorlati utasítás gyanánt megadott, azt valóban érvényesítsük.

A magyar nemzet romlatlan fiából alakult esküdt-bíróság előtt, Tisza István gróffal és Lukács László miniszterelnökkel, mint a leg-égrekiáltóbb bűneit, a hazaárulás és vértagadás undok bűnével vádolt egyénekké, mindenféle jogorvoslatnak, appellátának, királyi kegyelemnek stb. teljes kizárásával, a következőkép bannának el, és fejükre a következőkép szolgáltatnák ki a földi igazságot:

A közzéadott a következő vádbeszéddel méltatná szabadságban levő Tisza István és Lukács László vádlottak gonosz cselekedetét...

„Tisztelt Esküdt Biróság! Szeretett Testvéreim!

Hiszek a magyar nemzetnek, nemzetemnek öserejében s jövőjében!... De ime itt áll előttetek két egyén, — két javíthatatlan, — a ki nem hisz sem nemzetében, sem Istenében, sem felebarátjában, sem önmagában!

Ezek és a hozzájuk hasonló teremtesek mindent képesek áruba bocsátani, ha legkisebb kilátásuk is van ahhoz, hogy maguknak abból hasznot harácsolhatnak...

Bátrak ők mindaddig, amíg a komoly megpróbáltatás percei nem következnek be, — bátrak, amíg hízogó kilátások illuziójában ringatja őket a nyájas nemtörődömség... De mihelyt felettük a nyájasan mosolygó napot sötét fellegek takarják el, — mihelyt utjukban virágok helyett tövisre kell lépniök, — mihelyt erkölcsi és lelki bátorságuk a legkisebb próbára van kitéve: ezek az alakok a maguk igazi hitványságuk alacsony színvonalára süllyednek le. Ha a formájuk nem lenne emberi, — bátran ki lehetne őket tagadni az emberiség nagy családjából...

Nincs ezek előtt a haszontalan ri-

pökök előtt — szentebb a saját hasznuknál. Elvégzik az iskolákat. Tudományosan kiműveltetik magukat a semmi gonoszra nem sejtő tanintézetekkel. De már ott az elméleti ismeretek elsajátítása éveiben, — amikor még más pályatársak lelke szeplőtelenül, minden prózai számítás és utógondolat nélkül szívja magába a tudomány éltető szellemét... ők már ott a tanintézet falai közt ördögi terveket főznek ki. — Nemzetük, hazájuk, felebarátjuk, testvérük megrontásán, kizsákmányolásán török a fejüket... És ez a gonosz előkészület annál sötétebb és közveszélyesebb szándékot és elhatározást érlel meg bennük, minél több kilátásuk van annak kivitelére, és minél több haszonnal kecsegteti őket ez az ördögi számítás.

Az Ephialteseket, Herostrateseket, Görgey Arthurokat nem az életkörülmények mostohasága teszi elvetemültekké, hanem a velük született sötét, megjavíthatatlan rossz lelkek. Őket megjavítani, önzetlenné, humánussá, jellemessé tenni — merő képtelenség. Mert nincs bennök ahhoz megkivántató fogékonyság, hajlandóság.

Jellemet csak fejleszteni, csiszolni, — tökéletesíteni lehet, — de annak magvát, előfeltételét Isten teremté az emberben. Akit pedig a teremtés Istene avval az adománnyal meg nem áldott, — ezt a hiányt sohasem pótolhatja emberi nevelés, oktatás, intelem, jutalmazás büntetés.

Az ilyen emberek minél többet tanultak és tudnak, annál veszedelmesebbek felebarátjukra, társadalmukra, hazájukra egyaránt. Mert tudásukat, ismeretüket rosszra használják fel. *Ha pedig aljas tetteiket a gonosz hatalmasok nem jutalmazták úgy, amint ők azt elvárják, akkor elárulják azokat is* — akiknek érdekében előbb önhaszonhajhászatból elárulták hazájukat, nemzetüket, felebarátjukat. *Ő előttük eladó minden.* Csak saját hasznuk áll minden érteken felül. Ez előttük szent! Ezen kívül semmi sem az...

Ha azt tapasztalják ezek a közveszélyes alakok, hogy számításuk nem üt be úgy, amint ők hitték, — akkor megtagadnak mindent, — fellázadnak minden ellen és örületes dolgokat mivelnek. Anarchista szövetezeteiket, titkos zsványtanyákat szerveznek. *Itt bánják ők, hadd sülyedjen alá a köz-erkölcsiség, hadd vaduljanak el a szenvedélyek, — hadd folyon patakkal az ártatlanok vére, hadd omoljon össze minden társadalmi jogrend, — hadd semmisüljön meg az örület karjaiba*

kergetett nemzet és ország: — csak az ő boszuszomjuk nyerjen kielégítést, — csak az ő pokoli kárörömük ne szenvedjen rövidséget.

Ime, ez a kettő is ilyen ember-telen ember.

Ez a két egyén igazán méltó az ítéletre!

Az osztrák ellen védekezhetünk szívós ellentállással, határozott, kiméletlen visszatöréssel s nemzetközi megvetéssel.

Az önmagán kívül mindent lenéző és gyűlölő, vakhitű, ösbuta zsidó ellen védekezhetünk társadalmi uton, a közkorholás, közleckéztetés sujtó eszközeivel, — a jóra, nemesre, igazra kiköztetés kísérleteivel, — a kereszténnyé átnemesülésre, Istenhez és világhoz megtérésre buzdítás szellemi erkölcsi fegyvereivel... avagy legvégső esetben (amitől Isten őrizzze őket!) a magunk közül való erőszakos eltávolítás kényszerével...

Ugy az osztrák, mint a zsidó tulajdonosok és megátalkodottságok ellen meg tudjuk tehát oltalmazni magunkat. De a lelkünkön rágódó, vérünkön tengődő, beannunket alattomban fojtogató legbensőbb ellenségeink — az árulók és vérfertőzők — ellen nincs észszerűség, mely a kimélet s az emberies bánás eszközeinek alkalmazásával megoltalmazhasson bennünket.

Nyilvánvaló tehát, hogy az elvetemült osztrák: külső ellenség; — a megjavulni nem akaró zsidó: belső ellenség; — a keblünkön élő árulók azonban legbensőbb ellenségek. Ez utóbbiak legveszedelmesebbek. — Ezek alacsony jellemtelenségükkel rendelkezésre állanak osztráknak, zsidónak, pokolnak, kárhozhatnak. Ezeknek életelemük a testvér- és hazaárulás. Ezek megjavíthatatlanok. Fekélyek a társadalom és a haza testén. Nem érdemlik meg, hogy reájuk süssön Istennek drága napja... Ezért pokolra velük! Tartunk felettük rögtön-ítélőszéket! Velük is kevesebb lesz a rosszból a világon!...

Ezek itt a hirhedt parlamenti nemzetgyalázás két főszereplői: — a magyar nyelv, a magyar nemzeti legszentebb aspiráció, — a magyar hadsereg eszméje ezekben látja leggonoszabb gyilkosait. *Elíteltették tulajdon véreikkel tulajdon véreiket*, amiért ünnepélyesen vállást tett a haza, a szabadság és fajszeret fenkölt istenérzetéről — Politikai véteknek bélyegeztették a legszentebb politikai erényt, — a hazaszeretetet.

Én ismerem ezt a két dögvészes alakot. Bizonyára ti is mindannyian ismerhetitek őket, magaviséletük után... Egyik sem ember közülök. Mindakettő ördög. Nemük szerint férfiak lennének, de hitük és jellemük szerint ördögök ők, a pokol leghitványabb charlatánjai. Hallottátok kigyó sziszegésüknek kábitó

hangját: az anarchiáról, a haza megtagadásáról. Ne kegyelmezzetek nekik testvéreim!

Leirhatatlan felháborodás követi e szavakat. Minden kéz ökölre göreszlődik. Minden kar fenyegetően mered a két szerencsétlen felé.

„Nincs kegyelem számukra! Agyon kell verni őket!” — hangzik fel a kérelhetetlen válasz. „Ezeknek többé a magyar haza levegőjét rontani nem szabad. Üssük agyon! Az ő életük dögvész a társadalomra, romlás a házára. Ezek nem magyarok. Ezek elvetemült, gonosz teremtsék. Halálukkal tisztul a közerkölcs. Üdebb és egészségesebb lesz a levegő. Halálos vétek lenne megkegyelmezni nekik. Üssétek, verjétek, amíg gonosz párjukat ki nem fujják... Rajta! rajta!

Oh, bár így verhetnénk agyon magyar földön minden javithatatlan hazaárulót!...

A súlyos ütlegek záporosóként hullanak a két gonosztevőre... Míg nem végre, két éles halálsikoltással mindakettő kiadja lelkét.

A boszuállás még ezzel sem ért véget.

A két agyonütött embert kiszégezték a birói ülésterem bejáratának homlokzatára, mint két — böreget. Fejük fölé pedig e szavakat írják: „A magyar nemzet és haza boldogsága megköveteli, hogy ilyen bánásmódban részesüljön minden — hazaáruló és magyarpusztító!”

Egy tanító-pár kényszer-áthelyezése.

Miután nyilvánvaló és különösen Udvarhelyvármegye tanítósa előtt, minden kétséget kizárólag ismeretes, hogy Kiss Jakab áthelyezésének rugói visszahatnak a legutóbbi választásokig, s így ez a méltatlan letiprás politikai makhináció eredménye, bűnös mulasztást követnénk el, ha ezen közös sorsot ígérő eset felett, csak egy négy szemközti káromkodásokkal térnénk napi-rendre.

Ez az eset rávilágít azokra a szomorúan nyugós társadalmi viszonyokra és szegényes jogrendre, mely azt a hivatást, hogy az emberek lelkiismereti szabadságát megvédje és törvénytelen cselekedeteit megkösse, betölteni nem képes. És ebben a rozoga jogrendben, minden kimélet és megbecsülés nélkül nyomorog és teng a kishivatalnok, de kivált a néptanító.

Vannak a tanítói életnek egyenesen lealázó természetű problémái, a melyek elvontságuknál fogva, csak ilyen dokumentált pillanatokban vizsgálhatók.

A jelen esetben pld. az áthelyezés Kiss Jakabot sújtja, de nem neki szól. Hanem igenis szól és magyaráz a homoródoklándi járásban éledegelő tanító-uraméknak. Hogy a hatalom ilyen és ehhez hasonló megfélemlítésekkel igyekszik a tévelygőket haza keríteni, saját pozíciójának megerősítésére, az nagyon természetes és azon megütközni naivság.

Ellenben bántó és elszomorító, hogy azoknak, kik az értelmi census alapján szavaznak és alsóbb hivatalokat töltnék be, képviselőválasztási ténykedésük csak akkor vétetik korrektnek, ha a kormány jelöltjére szavaznak.

Az a körülmény pedig, hogy egy tanító azért, mert nem a kormány jelöltjére sza-

vazott, felrugatik; az elé a kínos dilemma elé állít minden férfias és jellemes tanítót, hogy ezek után ő egyáltalán megjelenhet-e a választási urna előtt még abban az esetben is, ha a legjobb meggyőződése szerint, a kormány jelöltjére akarna szavazni — a nélkül hogy lelkiismereti szabadságának élvezetét megbénítva ne érezné és hogy másrendű polgártársai ne úgy nézzék, mint *rab-szavazót!*?!...

Értlem és érzem, hogy a „zabolátlan pártharc” miatt a kormánynak is fokozott erélyre van szüksége, de azt nem lehet elismerni, hogy olyan erkölcsi atmoszféra kreáltsék, a melyben egyetlen kvalifikáció: az *életelenség* és minden siker heggyen-völgyön a stréberkedőké legyen.

Ha az állami élet vezetőinek minden cselekedete törvény gyanánt el nem fogadható, akkor a polgároknak, az államhatalom által védett jogbiztonságának, minden veszély és sérelem ellen való megvédésének hitében élő bizalma rendül meg, a mi azt hiszem károsabb jelenség, mint egy állami tisztviselő ellenzéki magatartása...

A politikai élet vezetői a választói törvényről folytatott vitákban és szónoklatokban következetesen hangoztatják az *értelmiség vezető szerepének* szükségességét; itt azonban úgy tűnik ki, hogy *nem az értelmiség vezetésére, hanem annak vezethetőségére* van szükség.

A többségi párt a szabadelvű-párt 30 éves országos bérletét akarná megújítani.

Nem rossz terv; ha az apák boldogok voltak, legyenek boldogok a fiaik is.

De mi nem így szeretnők, hanem úgy, hogy „leben und leben lassen”. Élünk mind boldogan; mind a szabad hazának szabad fiait.

Azért, hogy Dr Heltai Ferencnek biztosítva legyen a mandátuma, a lelkiismereti szabadságát kár elfojtani. Elismerem, hogy Dr Heltai Ferenc hasznos magyar polgár, kinek tiszteletreméltó publicistai pályája áll a háta mögött s tudom, hogy úgy a főváros közigazgatásában, mint több országos érdekű intézmény létrehozásának és mások fejlesztésének munkálataiban elévülhetetlen érdemei vannak.

Sőt azt is tudom, hogy Benedek Eleknek igaza volt, mikor az oklándi választókerület értekezletén azt mondta: „Székely testvéreim! Ha már nem tudtok igaz székely módjára 48-as követet küldeni, hanem kormánypártit, akkor csak Heltai Ferencet válasszátok”.

És Heltai Ferenc képviselte az oklándi kerületet és képviseli szívesen és odaadó önzetlenséggel továbbra is, t. i. addig, míg neki v. utódainak jól megy Magyarországon. De ha egyszer rosszul menne, akkor ő is menne néhány száz v. ezer kilométerrel tovább, oda a hol jól megy. És ez nagyon természetes és ide antiszemitaságot vegyíteni vakság.

De nem így a székely! Neki a falujától való távol-lét sorvasztó betegség. Az Amerikába utazó, munkakereső székelyt emigránsnak minősíteni — számárság. A székely nem világpolgár, hanem a legfanatikusabb lokálpatriótista.

A ki a székely hivatalnokot, de különösen a falusit szülőföldjéről hiv. áthelyezéssel számúzi, az megnyughatik, hogy súlyosan büntetett. Nagy raffiner lehetett, ki ezt a fegyelmi eszközt rendszerré tette; megérdemelné, hogy három napra a budapesti rendőrség vattájába kerüljön.

De visszatérek Önhöz Nagyságos Heltai Ferenc képviselő ur! Tudom, hogy a melyik homoród-vidéki tanító feltátotta a száját ön előtt, az rögtön a jól kiszemelt állomásra érdemesítettett. Kérem, kegyeskedjék Kiss Jakabot visszahelyeztetni. Ugy is van itt elég derék és kész hive, a kik már alig várják a választást, hogy hozzon nekik képviselő ur egy kis dohányra valót.

EGY TANITÓ

Kivándorlási ügyünk — és sérelmei.

(—gh) Minket, székelyeket kiválóan érdekel a kivándorlás nagyfontosságú kérdése. A „Székely-Udvarhely” ez ügyben közel másfél évtized óta — a zászlóvivők sorában volt s ma is készséggel foglalkozunk e súlyos bajjal, mely vér- és pénzáldozat dolgában, vetelkedik közös hadseregünk molochjával. Ez is, az is telhetetlen módon szívja életerőnket.

A fennebbi címmel egy 16 oldalos füzetkét kaptunk Wien-ből. Hey Frigyes kormánytanácsos írta és Edhoffer (IX. Liechtensteinstrasse 21.) adta ki s az ára 50 fillér.

Magyar nyelven jelent meg és mi mégis könnyen érthető bizalmatlansággal fogadtuk, mert Wienből hozzánk már magyar nyelven is annyi rossz jött, oly számtalan keserűségzakadt reánk, hogy onnan jót remélnünk alig lehetséges.

Ennek dacára, kötelességszerűen átolvastuk a füzetkét; gondolván, hálha bennünket szid az osztrák és védenünk kell magunkat! Azonban ez esetben és ez alkalommal ilyesmiről nincsen szó.

Hey kormánytanácsos — eltekintve az osztrák vérben elősködő magyar közjogellenes bacillusoktól, melyek a füzetkében valószínűleg (feltételezzük) helytelen fordításból eredhettek — a kivándorlás égető kérdését egészen új világításban tárja elénk. Ssámszerűleg kimutatja, hogy Ausztria és Magyarország területéről a kivándorlás a legutóbbi években 300—400 ezer embert vitt el s így ebből pénzértékben 872 millió vesztesége van a két államnak évenként. A tiszta deficit pedig e téren nem kevesebb, mint 572 millió korona.

Fejtegeti az osztrák és magyar államok hivatását s egyenesen kötelességükké teszi, hogy az Északamerikába irányuló kivándorlást megszüntessék vagy legalább megszorítsák és egyszersmint az északamerikai államokat munkásvédelmi törvények meghozatalára kényszerítsék.

„A mezőgazdaság terén — írja Hey kormánytanácsos — Ausztria-Magyarország a népesség folytonos szaporodása következtében sem ma, sem jövőben, a földnek még behatóbb megmunkálása mellett sem mutatkozik kivitelképesnek; iparunk és kereskedelmünk ellenben módfelett rászorul kivitelre és terjeszkedésre. S itt a bölcsesség legelső követelménye, hogy felesleges munkás-tömegeinket ne ipari államokba, hanem földművelő országokba küldjük. Ezt megfontolva, a tengerentúli államok közül legajánlatosabbak bevándorlási országokul a dél-amerikai, kizárólag mezőgazdasággal foglalkozó államok”.

Hát ez a vélemény egyenesen osztrák érdek, mert Magyarország ipara és kereskedelme a szerencsétlen vámpolitika miatt, kizárólag Ausztria kezében van. Ha annak újabb teret segítünk szerezni és további fejlődéséhez járulunk, önmagunk alatt vágjuk le a fát, hogy a mélységbe még jobban lesüljedjünk.

Hey kormánytanácsos azt is szeretné, hogy mi Brazília, Argentina és Uruguay alkalmas részeiben kisebb földsávokat vásároljunk s ott gyarmatot alapítsunk — természetesen — az osztrák ipar és kereskedelem (mert magyar úgy sincs) produktumai számára. Szóval még ott is osztrák járom alatt legyenek magyar hazánkfiai.

Nem, kormánytanácsos ur. Ilyesmire épéssel mi nem vállalkozhatunk. Elég egy sütetből egy lepeny — mondja a székely. Nekünk itthon kell földjeink termőképességét annyira fokozni, hogy a mint Svájcban egy akra földből megél számos tagból álló család, úgy éljen meg itthon is a magyar.

Készülni kell az önálló magyar vámté-
reletnek 1917-ben való felállítására s akkor
iparunk és kereskedelmünk hihetetlen gyor-
sasággal fejlődni fog. A nyáron mezőgazda-
ságot üző magyart pedig télen házi-ipari
munkával kell itthon foglalkoztatnunk és ak-
kor, ha megfelelő keresetet biztosítunk szá-
mára, esze-ágában sem lesz kivándorolni.

Apahida — Marosvásárhely — Székelyud-
varhely — Sepsiszentgyörgy — Konstancza fele
ki kell építeni a vasuti fővonalat, valamint
Csikszereda és Gyergyószentmiklós felé Szé-
kelyudvarhelyről s ha a téli jövedelmező házi-
ipari foglalkozás rendszeressé válik ezek
mellett, a Székelyföld népét megmentettük
örökre a kivándorlástól.

Addig is azonban, míg ez bekövetkez-
hetik, részünkről szintén helyesebbnek tart-
juk a Délamerika felé való irányítást, de
csak azért, mintán tényleg a déli égöv alatt
fekvő országokban a mi téli évszakunk ide-
jén végzik a nyári aratási munkákat. Őszkor,
a fecskékkel mehetnének fölösleges munká-
saink és tavaszkor 800—1000 K keresettel
jöhetnének haza.

Azonban a kivándorlás akár Észak-,
akár Dél felé történjék, mindenképpen káros
házánkra. De ha már okvetlenül elkerülhet-
len, úgy tényleg a két utirány közül a ke-
vesébbé rosszat kellene megpróbálni.

Ha vezető-köreink a helyzet magasla-
tára nem állanak és folyton leigázásunkon,
erkölcsi életünk megromlásán törik a fejüket
s hatalmi érzéssel döntenek le legszentebb
ideáljainkat, amugyis: „Jaj nekünk, jaj köz-
gazdaságunknak“ és ezerszeresen jaj egész
nemzetünknek!...

Székelyek aranykönyve

A Székely Nemzeti Alap megszervezése.

A székelyudvarhelyi, majd a debreceni,
székely kongresszus, továbbá a b.-pesti székely
egyesület közgyűlése a székelyek új lastrájá-
nak, ugynevezett arany könyvének beállításá-
val és ezen a réven egy nemzeti pénzalap szer-
vezésével a székelyudvarhelyi és miskolci szé-
kely társaságoknak adott megbízást. A székely-
udvarhelyi székely társaság ez előtt két évvel eb-
ben a dologban készített is egy tervezetet, meg-
szerkesztette a szervezéshez szükséges fel-
hívásait is, de további lépésekre a helyzet
nem volt alkalmas.

Azóta az ügygel legbehatóbban az
eszme fölvetője, Gálffy Ignác miskolci ke-
reskedelmi akadémiai igazgató foglalkozott,
ki az ottani székely társaság által a szé-
kelyek aranykönyvének és nemzeti alapjá-
nak bizonyos embrionális alakulási folyama-
tot is adott. Ebben a folyamatban most
odáig jutott a fejlődés, hogy a miskolci és
székelyudvarhelyi székely társaság vezető-
sége egy közös tervezetet dolgozott ki Gálffy
Ignác alaptervezete alapján, vajjon miként
lehetne legcélszerűbben, a székely társada-
lom önerejéből és lehető rövid idő alatt
szervezni a székely alapot, a székelység gaz-
dasági és kulturális törekvéseinek ezt az al-
truista anyagi támogatását.

Ez a tervezet most teljesen biztos, át-
tekinthető formában a székelyudvarhelyi szé-
kely társaság előtt van, s e tervezet meg-
beszélésére, végleges megállapítására a tár-
saság választmánya e hó 14-én, délután 5
órától kezdődőleg a vármegyeház kistanács-
termében ülést fog tartani. Amennyiben az
előterjesztett tervezetet a választmányi ülés
elfogadja, úgy a székely nemzeti alap szer-
vezete alapszabályainak megállapítására is
ugyanakkor a választmány a jelenlevő ér-
deklődők bevonása után értekezletet fog
tartani. Az alapszabályok kormányhatósági
láttaozása után pedig a székely tár-
saság külön közgyűlést is fog egybehívni, s
ennek keretében fogja a székely nemzeti-
alap intézményének végleges megalakulását
keresztül vinni.

Addig is a társaság választmánya a le-
hető legnagyobb nyilvánosság mellett akarja
az első szervezés munkálatait megtenni.
Éppen azért a társaság vezetősége fölkért
minket annak közlésére, hogy a f. hó 14-iki
szerdai választmányi ülésre mindenkit na-
gyon szívesen lát a társaság, a ki az ügy
iránt érdeklődik. Ezeket az érdeklődőket la-
pünk részéről is melegen felhívjuk, hogy
ezen a nevezetes ülésen minél számosabban
részlvegyenek.

HIREK.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Dr
György Gábor csikszeredai munkásbiztosító
pénztári tisztviselőt a XI. fizetési osztályba
ideiglenes minőségű állami végrehajtónak
nevezte ki a székelyudvarhelyi pénzügyigaz-
gatósághoz.

— **Hollaký főispánék gyászja.** Udvarhely-
vármegye közönsége velünk együtt mélysé-
ges részvétellel fogadta azt a megrendítő sa-
pásról szóló hirt, mely kishalmágyi *Hollaký*
Arthur nyugalmazott főispánt és nejét lécfalvi
Gyárfás Gabriellát érte. Egyetlen gyermekük:
Dr kishalmágyi *Hollaký Ferenc* földmiv.-ügyi
miniszteri segédfogalmazó, a székelyudvarhelyi
állami főreáliskola egykori növendéke, e hó
6-án, huszonhat éves korában meghalt Buda-
pesten. Temetése csütörtökön d. u. 4 óra-
kor volt nagy részvét mellett a IX. Lónyai-
utca 9. sz. A kerepasi-uti temetőbe helyez-
ték örök nyugovóra. A temetésen résztvettek
Kazy József államtitkár, Deininger Imre ud-
vari tanácsos, Réthy Lajos osztálytanácsos,
Péchy József miniszteri tanácsos és a föld-
miv. miniszterium X. ügyosztálya testületileg
A nagy jövőre jogosult kedves fiuban, szülői-
nek szemefénye, egyetlen reménysége szál-
lott sirba. Vigasztalást csak a rendíthet-
len hit adhat, mely *Hollaký* főispánt és
nejét nálunk mindenkor jellemezte. Szolgál-
jon enyhítésként vármegyénk közönségének
osztatlan részvéte és mindnyájunk változat-
lan tisztelete.

— **Mulatság a Sósfürdőn.** Ma délután
6 órától kezdődőleg lesz a csizmadia ifju-
ság nyári táncmulatsága.

— **Kérelem a szabadoktatás érdekében.**
Tisztelettel kérem mindazokat, akik ismeret-
terjesztő előadásokat szándékoznak tartani
és az előadásokat vetített képekkel élénkebbé
ohajtják tenni, hogy a vetítőgép és annak
szakszerű kezelése és megismerése céljából
f. hó 13-án délelőtt 10 órakor a *székelyud-
varhelyi állami fiúiskolában* megjelenni szí-
veskedjenek. Szükségessé válik ez ezért,
mert a jövő tanév folyamán a vetítőgép és
képsorozat az előadók rendelkezésére bo-
csáttnak díjtalanul, de teljes felelősség mel-
lett. Nincs egyesületünk abban a szerencsés
helyzetben, hogy a központból mindenhova
a gépet kezelni tudó tagot küldjön ki. Egy-
idejűleg kérem, szíveskedjenek bejelenteni f.
évi október 1-ig, akik a gépet használni
ohajtják. Bene Lajos, titkár.

— **Kassáról látnak hozzánk.** Kassán a
Székely Társaság él és üdvös határozatot is
hoz — helyettünk. A kassai székelyek tár-
sasága: *Sillinger* János főreáliskolai tanár
indítványára, a Csikszeredában tartandó szö-
vetségi gyűléshez a következő határozati
javaslatot terjeszti be:

„A Kassai Székely Társaság szomoruan
látja, hogy külföldi állampolgárok egy idő-
óta gyakran vásárolnak nagy erdő- és föld-
birtokterületeket, a mi pedig sehogysem
egyeztethető össze az egységes magyar nem-
zeti állam kiépítésének nagy gondolatával
és szükségtelenül új akadályokat gördít
a magyar faj kifejlődésének s a hazában való
diadalmas előrenyomulásának. Fölkéri tehát
a Székely Társaságok Szövetségét, írjon föl
a magyar országgyűléshez s az érvek su-
lyával nyomatékosan kérje oly törvény léte-

sítését, a mely az idegen honosokra nézve
lehetetlenné teszi Magyarországon a föld- és
erdőbirtokok tulajdonjogi megszerzését. Nyerje
meg a szövetség az ügynek elsősorban az
erdélyrészi képviselőket, hogy ezek az or-
szágházában ennek a nemzeti nagyfontos-
tosságú kérdésnek lelkes tolmácsai legyenek“.

Legujabban Háromszék megyében egy
Cárán Artaxesz nevű oláh földbirtokos 3700
hold erdőséget vásárolt. Ezt megelőzőleg
Udvarhelyvármegyében Nagyalambfalván
került oláh kézbe nagyobb birtok, a melyet
vételre felajánltak a kormányynak. Azonban
Haller János gróf főispán nemhogy kieszkö-
zölte volna a Konez-féle birtok állami meg-
vételét, hanem Homoródhézven levő ősi bir-
tokát inkább még ő is az oláhoknak adta
el. Ilyen állapotok között csodálható-e tehát,
hogy minden egyes oláh-vásár egy darab
földet ránt ki a magyarság lába alól s meg-
erősíti a nemzetiségiek politikai törekvéseit
még a legmagyarabb Udvarhelyvármegyében
is. A kormány pedig úgy kendőzi ezt a ha-
zafiatalan magatartását, hogy cikket irat fize-
tett lapjaiban és Bethlen István gróf „Talpra
magyar“-ját azzal akarja enyhítetni, mikép az
oláhvásárokkal szemben a magyarok és szá-
szok is vettek földet s nem olyan veszélyes
a helyzet, mint azt Bethlen gróf állítja. Szó-
val nekik a nemzet pusztulása Hekuba; csak
ők éljenek a hatalomban...

— **Egy ifju élet hirtelen elmulása.** Ifj.
Benedek Mózes „három évig ette a császár
kenyerét“; derék székely fiú volt. Székelyud-
varhelyt a 82-ösöknél szolgált. Alig várta,
hogy haza kerülhessen Homoródjánosfalvára,
hol jegyese: *Kelemen* Mariska várt reá. Az
ép, erős székely legény hirtelen betegséget
kapott; vakbélgyulladásba esett és életének
legszebb korában, 24-ik évében, e hó 7-én
kiszárvédett. Temetése pénteken az unitárius
egyház szertartása szerint, általános nagy
részvét mellett történt meg Homoródjános-
falván. Szülői: id. *Benedek* Mózes és neje
László Mária, valamint testvérei és rokonai,
mely fájdalommal siratják elhunytát.

— **Ingyen könyvek és tanszerek.** Az Ud-
varhelyvármegyei Népmvelési Egyesület a
jövő iskolai évben körülbelül 600 korona
értékű ingyen tankönyvet és tanszert oszt
szét a vármegyei iskolák szegény tanulói
között, tekintet nélkül az iskolák jellegére.
A segélyek e hó 25-ig kioszthatnak feltétle-
nül. A segélyt igénybe venni óhajtó iskolá-
kat ez uton is kéri az egyesület elnöksége,
hogy amennyiben a segélyt még nem kérték
volna, ily irányu, szabályszerűen felszerelt
kérvényüket e hó 12-ig annál inkább nyujt-
sák be Bene Lajos egyesületi titkárnál, mert
a később beérkező kérvények figyelembe
nem vétetnek.

— **Községi takarékpénztár.** A Temes-
vár-gyárvárosi takarékpénztár rt. részvényei-
nek egy részét megvásárolta Temesvár vá-
ros. Az intézet igazgatósága aug. 17-ére rend-
kívüli közgyűlést hívott egybe, amelyen ja-
vasolni fogja, hogy az intézet olvadjon be a
Temesvár-városi takarékpénztár r.t.-ba, amely
intézet részvényeinek többségét ugyancsak
Temesvár város szerezte meg. A Temesvár-
gyárvárosi takarékpénztár rt. 1894-ben ala-
kult 200.000 K alaptőkével, amelyet 1907-
ben 300.000, 1911-ben 500.000 K-ra emel-
tek fel. A Temesvár-városi takarékpénztár
rt. alaptőkéje 640.000 K. Vajjon nálunk mi-
kor lesz ébredés!?

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomá-
sára hozom a mélyen tisztelt nagyközönség-
nek, hogy a nyári idényre a legujabb férfi
és női divatújdonások: kalapok, ruhaszöve-
tek férfi és női felöltők dus választékban
raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban
rendelkezésére bocsátom. Mindenkinek saját
érdekében ajánlom szíves megtekintését szük-
ségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS
JÁNOS utóda.

— **Csomagoló papir** kilőszámra kapható
e lap kiadóhivatalában Kossuth-utca 31.

Uj bérlő. Ujjáteremtett, új rendszerrel kezelt fürdő!

Uj vendéglős: özv. Bodrogi Sándorné kitűnő konyhájáról híres székelyudvarhelyi vendéglősné.

HOMORÓD-GYÓGYFÜRDŐ!

A Continens legerősebb szénsavas alkalikus, vasas, gyógy-, ivó- és fürdővízeivel. Modern fürdővé alakítva. Uj rendszerrel, új kezekbe került. — Fürdőidény: július 1-től augusztus 31-ig, fődény. Gyönyörű völgyben, nagy fenyvesekkel borított hegyek között 720 méterre fekszik a tenger színe felett. Magaslati gyógyhely — 3 ivó, 2 fürdő forrással! — Saját kocsik, fiakkerek, később **automobil** közlekedés.

Orvosilag ajánlatik páratlan eredménnyel: sápkór, vérszegénység, idegyengeség, neurasthenia, görvélly, légzőszerveknek, hólyagnak, hüvelynek hurutos bántalmait; fehérfolyás, női altesti bajok, rendetlen fájdalmas havazás. Méhelhajtás és ezekből származó magtalanság, gyermektelenség. Vesebajok, általános női és férfi gyengeségek ellen. Erősített szénsavas fürdő. **Szívajok**, vérkeringési zavarok, csusz és köszvényéknél bámulatos, sőt biztos hatása. Hivatalnokok, tanítónőknek, szellemi munkával foglalkozóknak, kimerülteknek, lelkiileg kifáradtaknak, üdülésre, megújulásukra kitűnő hatása a fenyves aetherileg tiszta levegő és ivóvíz. Fürdőorvos DR SZABÓ ENDRE ur. — Lakik a Kossuth-villába. Kiránduló helyek: Ilona völgybe, Lobogó fürdőre, Szentkeresztbányai vashámorhoz, Király, Dobogó, Hargitai-büdös, hargitai-liget fürdőkhöz, a Hargitára stb. helyekre. Pisztrang halászat! Fenyvesek között több kilométer hosszú árnyékos séta utak. Kaszinó, olvasó terem. Tennisz pályák, kugli, torna, ringli spiel, amerikai hajóhinta. Tánctanítás. Róm, kath. kápolna, ref. és unitárius istentiszteletek. Népiünnepélyek, szépség- és tánc stb. versenyei. **Kitűnő zenekar** naponta kétszer. Tézene **Kónya Jancsi** székelyudvarhelyi kitűnő cigányprimás 14 tagu zenekarával. **Szobák** árai: 1 K 50 fill. 2 K, 2 K 50 fillér. Erkélyes nagy szoba, bebutorozva 5 K, ágynemű nélkül, melyet előre bejelentve bérelni lehet. **Fürdők:** hideg 40 fill., meleg 1 korona. Elő- és utóidényben 50 százalék árengedmény. — **Vendéglős:** özv. Bodrogi Sándorné, a székelyudvarhelyi kitűnő, jó és olcsó konyhájáról, jó borairól híres vendéglősné kezelésében lesz **Olcsó árak. Egy ebéd** (kettőnek elegendő naponta 3 tál étel, csütörtök és vasárnap 4-féle) házhöz vive 2 K 60 fillér. Posta, távirat, bazár, fűszeres bolt, pék, fodrász, fényképész, cukrászda, fuvarosok kirándulásokra, vasuton naponta 3 érkező vonat. **Kocsik megrendelendők** nálam. Másfél órai kocsit szép erdős hegyen át. Szobák előre ki-veendő, már most sürgősen megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. Felvilágosítás: és prospektussal készségesen szolgálok.

Nagyselymosi **KONCZ ÁRMIN** gyógyszerész és föld-birtokos, a Homoród-fürdő bérlője, Lobogó-fürdő tulajdonosa, Székelyudvarhelyt.
Tessék e hirdetést kivágni és eltenni, mert csak **kevés**zer jelenik meg.

Szobák, lakások, júliusi 1-ső idényre

szobák száma már kevés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. Uj vendéglős! azonnal s előre megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Kiadó

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát a „Székely-Udvarhely“-ben

4341 — 1912 tkv. sz.

Hirdetmény.

Az **oklándi** kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Oklánd** község közhelyeinek telekkönyvei birtokszabályozás — arányosítás — következtében az 1869. évi 2579. I. M. szám u. rendelet értelmében **átalakítottatik**.

E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszini eljárás nevezett községben az **1912 évi szeptember hó 16-án** fog kezdődni.

Ennél fogva felhivatnak az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet elleni netáni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után, a téves átvezetésekből eredhető kifogásokat, jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

A kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóságtól

Oklánd, 1912 augusztus 6-án
Földes s. k. kir. járásbiró.

A kiadmány hitelül:
WERMESCHER kir. telekkönyvvezető.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi boraagykereskedőné

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Eladó szállodai és kávéházi berendezés.

Székelyudvarhelyt, Tunyogi Csapó Ferenc Központi szállodájában az összes berendezés szabad kézből folyó évi augusztus 22-től kezdve, jutányos árban eladatik.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és boraagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. **Kitűnő sajtótermés és vörös borok.**

Udvarhelyvármegye Nemes Csalládjai.

Szerkesztette: **Pálmay József.**
Ára füzve 16 K. Míg a készlet tart kapható: **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-töréneti adatokat tartalmaz.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségéről fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emile Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjelb magyar gyártmányu díszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, vász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvetel. levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, sulyu és minőségű irodai és irodai

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovas papírok, rajzpapírok, irógéppapírok, esomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyárcaék **Dohány-essziviartarcák** bőrből és fémből. **Börtarékák**, pénzes-erszények. **okmány** és **írománytáskák**.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélirótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, dísztollszárak. **Írónok**, fekete, szines és másoló-írónok, notes-írónok, csavari-írónok (crayonok), zsebírónok, csavari-íróbetétek, íróvédők, író-hegyezők. **Kréták**, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, szines kréták. **Tinták**, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttiszó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. **Gramophon** és **fonográfok**, lemezek és hengerek stb. **Hangoló-sipok** és **órnák**. **Monogramok** fehérnemű és levélpapírjelzésre. **Kézi nyomda**. — **Különféle bélyegzők**, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. **Ajtótáblák** és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj- és zfesték minden színben. **Eccetek**. Irodai és zseb-tintatartók, dísz-tintatartók, toll-állványok, szivacs-esésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — **Rajzszögek**, szőnyegszegék, kapesok stb

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt.